

N. ischiadicus (Siyatik Sinir) Varyasyonu

Dr. Aydın Özbek, Dr. Cem Kopuz, Dr. Ali Güneç

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Bilim Dalı

✓N. ischiadicus varyasyonlu bir olgu sunuldu ve diğer varyasyonları gözden geçirildi. Olguda n. ischiadicus, küçük pelviste m. piriformisin önünde n. tibialis ve n. peroneus communis dallarına ayrılırken izlendi.

Anahtar Kelimeler: Siyatik, sinir, varyasyon

Variation on of sciatic nerve

✓A case with a sciatic nerve variation was presented and other variations of the sciatic nerve were reviewed.

In the case, the sciatic nerve was divided into its terminal tibial and common peroneal branches anterior to the m. piriformis in the lesser pelvis.

Key Words: Sciatic, nerve, variation

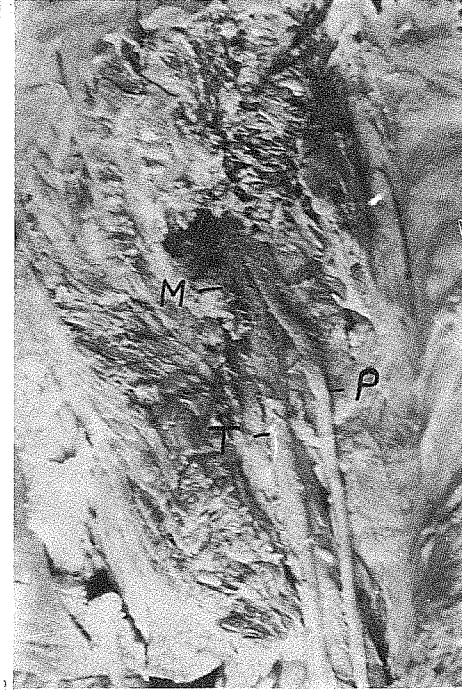
N. ischiadicus, plexus sacralisten köken alan bir sinirdir. Plexus sacralis, L4 ün ön dalının bir kısmı ile L5-S1-S2-S3 ve S4 ün bir kısım ön dallarının katılımlarından oluşur. N. ischiadicus ise, bütün bu spinal sinirlerin ön dallarının birleşmesi ile meydana gelir ve gluteal bölgede, foramen infrapiriformeden pelvis dışına çıkar. Tuberculum majör ve tuber ischiadicum arasından geçerek uyluğun ortasında aşağıya iner. uyluğun 1/3 alt kısmında n. tibialis ve n. peroneus communis isimli iki dala ayrılır. Sinir, gluteal bölgede m. obturator internus, mm. gemelli ve m. quadratus femorisin arkasındadır. Uylukta ise, m. adductor magnusun gerisinde yer alır^{1,2}. N. ischiadicusun iki dalından biri olan n. peroneus communis, n. peroneus superficialis ve n. peroneus profundus dallarına ayrılırken, n. tibialis de, malleolus medialis arkasında n. plantaris lateralis ve n. plantaris medialis isimli iki uç dalını verir.

Klasik formasyonu bu şekilde bilinen n. ischiadicusa ait varyasyonlar, Anatomi uygulamalarında gözlenen sağ n. ischiadicus varyasyonu nedeni ile gözden geçirilmiştir.

VAKA TAKDİMİ

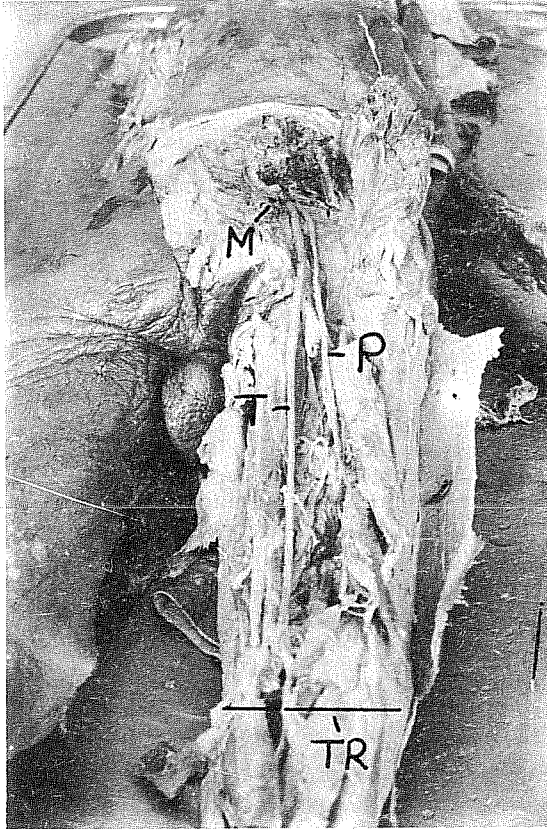
90 yaşında ölen ve 1989-1990 öğretim yılı Anatomi uygulamalarında diseke edilen bir erkek kadavrada, n. ischiadicus varyasyonuna rastlandı. Gluteal bölgenin klinik önemi dikate alınarak bu varyasyon, daha önce

görülen varyasyonlarla karşılaştırılarak incelendi. Bu olguda, n. ischiadicusu henüz foramen infrapiriformeden çıkmadan dallarına ayrıldığı gözlemlendi (Resim 1).

Resim 1 M. piriformis diseksiyonundan sonra n. ischiadicusun dallanmasını göstermektedir. T: n. tibialis, P: n. peroneus communis, M: m. piriformis

Bu ayrılma yeri tuberculum majordan çekilen transvers çizgisinin 2cm, tuber ischiadicumdan çizilen transvers çizgisinin 5cm üstündeydi. N. tibialis, tuber ischiadicumdan fossa popliteaya kadar 35 cm, n. peroneus communis ise aynı mesafeye kadar 37 cm uzunlukta idi (Resim 2).

Resim 2 Fossa popliteaya kadar olan n. ischiadicus dallarını göstermektedir
T: n. tibialis, P: n. peroneus communis, M: m. piriformis, TR: interkodiler transvers çizgi.

TARTIŞMA

Olguda n. ischiadicus, m. piriformisin önünde dallarına ayrılmaktadır.

N. ischiadicusun sık görülen varyasyonları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. N. ischiadicus, gluteal bölgenin üst kısmında ikiye ayrıldığı zaman genellikle n. peroneus communis dalı, m. piriformisi deler ^{1,3}.

2. Bazen n. peroneus communis, n. ischiadicusu pelviste terkeder. Bu durumda n. peroneus communis, m. piriformisin üstünden geçerken ya da kası delerken izlenir ⁴.

3. N. ischiadicus %90 olguda, fossa opliteanı tepesinden fossaya girer girmez ana dallarına ayrılır ^{5,6,7}.

4. N. ischiadicus, Hamstring grubu kasların orijininden (tuber ischiadicum) yaklaşık 5cm aşağıda dallarına ayrılır ⁸.

5. N. ischiadicus, foramen infrapiriformeden çıkar çıkmaz uç dallarına ayrılır ⁷.

6. N. ischiadicus, %2 olguda m. piriformisi deler ⁶.

Olgumuzda n. ischiadicus, foramen infrapiriformeden çıkmadan önce ve m. piriformisin tam önünde dallarına ayrılmaktadır. Saptadığımız varyasyon bu yönü ile, 1. ve 2. grupta belirtilen tiplere uymaktadır. ancak bu gruplarda belirtilen varyasyonların, n. peroneus communisin ya da m. piriformisin üzerinden geçtiği veya bu kası deldiği belirtilmemektedir. Olgumuzda bu durum görülmemiş n. peroneus communis, m. piriformisin altından geçmektedir. Böylece, olgumuzda izlenen varyasyonun literatürlerde belirtilen varyasyonlardan bazılarında uygunluk göstermekle beraber, farklılık ortaya koyduğu da göze çarpmaktadır.

Olguda, n. ischiadicusun yalnızca gluteal bölgedeki seyri incelenmiş olup, dallanmasından sonraki seyrinde varyasyona rastlanmamıştır.

Bilindiği gibi gluteal bölge, intramuskuler enjeksiyonlarda en çok kullanılan bölgedir. Bu bölgedeki damar ve sinir dağılımının üst dış kadrana yapılan uygulamalardan zarar görmeyeceği varsayılarak, intramuskuler enjeksiyonlar bu bölgeye uygulanmaktadır. Bu yüzden, bu bölgedeki damar ve sinir dağılımına ait varyasyonların iyi bilinmesi gerektiğine inanmaktayız. Ayrıca tüm tücut bölgelerinde olduğu gibi, her türlü cerrahi yaklaşımda o bölge anatomisinin çok iyi bilinmesi gerekir. En önemlisi de, her bölge varyasyonlarının bilinmesidir. Yapıların yalnızca normal seyri düşünülerek uygula-

nan cerrahi yaklaşımlar, istenmeyen sonuçlar ortaya koyabilir. Bu yüzden, gluteal bölgeye uygulanacak cerrahi yaklaşımlarda n. ischiadicusa ait bu tür varyasyonların bilinmesinin, önemli olduğu kanısındayız.

Geliş Tarihi: 23.10.1990.

Yayına Kabul Tarihi: 16.3.1992.

KAYNAKLAR

1. Brach, C.J. Text-Book of Anatomy, IX. Edition, Oxford University Press, 1950, P: 1104-1105, London.
2. Clemente, C.D., Gray's Anatomy, Thirtieth American Edition, Lea-Febiger, 1985, P: 1238, Philadelphia.
3. Craggs, H., Anatomy A A Basis For Clinical Medicine, Urban-Schwarzenberg, 1985, P: 420-421, Baltimore.
4. Snell, R., Clinical Anatomy For Medical Students, Third Edition, Little-Brown And Company, 1984, P: 6262-263, Adana.
6. Netter, F., The Ciba Collection Of Medical Illustrations Nervous System, Ciba, 1(1), 1983, P: 125-126, U.S.A.
7. Odar, V., anatomi Ders Kitabı, Cilt 1, Elif Matbaacılık, 1980. P: 460-461, Ankara
8. Zuckerman, S., A New System Of Anatomy, Oxford University Press, 1961, P: 2.37-2.38, London.

